

กฎหมายทางพระพุทธศาสนา : วิวัฒนาการ คุณค่า และการสร้างนิติวิธี*
A BUDDHIST LAW: EVOLUTION, VALUE AND JURISTIC METHOD MAKING

พิทักษ์พล ปรีชาชาติ

Phithakpol Preechachart

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: phithakpol.pre@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาวิวัฒนาการของศาสนาธรรมชาติก่อนเกิดอารยธรรมอินเดียของอารยันตะวันออก การนำคุณค่าศาสนาจริยศาสตร์มาเป็นศาสนาของชนชาติ และนิติวิธีการนำธรรมโอองการมาเป็นกฎหมายของนครรัฐไทยและการเคารพวิญญาณและบรรพบุรุษที่อยู่ในสังคมไทย วิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยเอกสาร จากหนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งตำนาน นิทาน เรื่องเล่าต่าง ในพระไตรปิฎกและคัมภีร์ต่าง ๆ มาวิเคราะห์ข้อมูลอันจะทำให้เกิดข้อถกเถียงในอีกแง่มุม พร้อมด้วยหลักฐานเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาศาสตร์กฎหมายในอนาคต

ผลการวิจัย พบว่า วิวัฒนาการศาสนาธรรมชาติก่อนเกิดอารยธรรมอินเดียของอารยันตะวันออก มีความเชื่อจากมนุษย์ยุคหินว่า วิญญาณมีจริง และเคารพนับถือบรรพบุรุษจากหลักฐานทางโบราณคดีการฝังศพมนุษย์ยุคหิน เป็นวิวัฒนาการการนับถือวิญญาณมาเป็นศาสนาธรรมชาติก่อนประวัติศาสตร์ อารยันค้นพบคุณค่าการปฏิบัติทางจิตชั้นสูงนำมาพัฒนาเป็นศาสนาจริยศาสตร์ในการปฏิบัติ ต่อมาพบว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาของการปฏิบัติเข้ามาในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชพร้อมธรรมโอองการได้ทำลายความเชื่อดั้งเดิมของชาวไตนานาเผ่าพันธุ์ อนุมานได้ว่า ธรรมโอองการ กลายมาเป็น “สังคมพุทธ” ที่คนไทยเชื่อถือในนิติวิธีความชอบธรรมทำให้สังคมสงบสุข งานวิจัยนี้มุ่งเสนอให้นักนิติศาสตร์และบุคคลในสาขากฎหมายหันมาศึกษาแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำมาใช้ในการตราเป็นบทบัญญัติทางกฎหมาย

คำสำคัญ: กฎหมายทางพระพุทธศาสนา; วิวัฒนาการ; คุณค่า; นิติวิธี

*Received February 5, 2022; Revised March 16, 2022; Accepted March 24, 2022

Abstract

This research article aims to Study the evolution of natural religions before the emergence of the Eastern Aryan Indian civilization. Bringing Ethical Religious Values to the Religion of the People and the jurisprudence of bringing Dharma verses into the law of the Thai city-state and respect for spirits and ancestors in Thai society. Qualitative Research Methods by researching documents from books, textbooks, academic articles Internet information, including legends, tales, stories in the scriptures and scriptures to analyze the information that will cause controversy in another aspect along with evidence for the benefit of future legal history studies

The results of the study showed that, on one hand, the evolution of the natural religion before the Indian civilization of the Eastern Aryans derived from cavemen that believed in the spirits and respect for ancestors. Based on archaeological evidence, burial of the cavemen was the evolution of the respect from for spirits to the natural religion in the pre-historical period when the Aryans discovered essence of advanced mind practice and developed that into the ethics religion. On the other hand, Buddhist religion, as a religion of practice, had arrived in, along with inscriptions of sacred command or Dhamma Ongkan, this region during the reign of Asoka the great and then destroyed local, original faith of various tribes of Tai people. It can be deduced Dhamma Ongkan has become the Buddhist society that Thai people believe in jurisprudence leading to the peaceful society. Nevertheless, it was recommended jurists and those in the field of law pay attention to the study and application of Buddhist thoughts in drafting a law.

Keywords: A Buddhist Law; Evolution; Value; Juristic Method

บทนำ

ในสังคมโลกที่วิวัฒนาการมาเป็นเวลายาวนานถึง 1,000,000 – 5,000,000 ปีที่ผ่านมา ได้เกิดมนุษย์ยุคหินขึ้นทั้งในภูมิภาคตะวันตกและภูมิภาคตะวันออก ซึ่งเราเชื่อกันว่ามนุษย์ได้วิวัฒนาการมาจากสัตว์จำพวกลิง มีสภาพลักษณะรูปร่างใกล้เคียงมนุษย์มากที่สุดเท่าที่มีการค้นพบทางโบราณคดีตามลำดับช่วงระยะเวลา (दन्य षाययोठा, 2536) มีดังนี้

1) มนุษย์นีแอนเดอร์ธัล (Neanderthal man) มนุษย์พวกนี้มีรูปร่างเหมือนมนุษย์ในปัจจุบันมากที่สุด ขุดพบที่ถ้ำแอนเดอร์ธัล เมืองดูลเชลดอร์ฟ ประเทศเยอรมนี ตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายรอบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

2) มนุษย์โครมันยอง (Cro-Magnon Man) ก็มีรูปร่างเหมือนมนุษย์ในปัจจุบันเช่นกันแต่มีขนาดที่คาง มีขนาดมันสมองใกล้เคียงกับชาวยุโรป ชุมชนที่ถ้ำโครมันยอง ในภาคกลางฝรั่งเศส

3) มนุษย์ชาวา พิเทแคนธอรัส อีเรคตัส (Java Man or Pithecanthropus Erectus) เป็นมนุษย์ครั้งแรกที่มีรูปร่างตั้งตัวตรงคล้ายมนุษย์ขึ้นมาก พบที่เกาะชวา ประเทศอินโดนีเซีย

4) มนุษย์ปักกิ่ง (Peking Man) เป็นมนุษย์ที่เดินตัวตรงมากขึ้นรูปร่างคล้ายมนุษย์ พบที่ถ้ำในตำบลชวูเกวเทียน ปักกิ่ง ประเทศจีน

มนุษย์ดังกล่าวนี้แยกตามภูมิภาคได้อย่างชัดเจนตามแหล่งที่พบและเป็นกลุ่มมนุษย์ยุคหินที่ก่อกำเนิดอารยธรรมโบราณ ตลอดทั้งความเชื่อต่าง ๆ จากมนุษย์กลุ่มดังกล่าวนี้ได้วิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงมาตามยุคตามสมัยในเวลาต่อมา อารยธรรมโบราณ (Ancient Civilization) ได้พัฒนาเป็นสังคมเมือง (Urban Civilization) ในภูมิภาคต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์ความเจริญบนรากฐานของศีลธรรมอันดีของกฎหมาย (อัยยา โคมลกาญจน, 2561) ดังนั้นความเจริญต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันถือได้ว่าเป็นพัฒนาการมาจากรากฐานของอารยธรรมต่าง ๆ ที่เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาวะที่ดีสูงขึ้น ๆ ขึ้นไป มนุษย์ยุคหินที่เกิดก่อนยุคประวัติศาสตร์ได้ค้นพบความเชื่อด้วยตนเองว่าวิญญาณมีจริง และส่งต่อความรู้ให้มนุษย์ยุคหลังทั้งครอบครัวชนเผ่าต่าง ๆ รวมทั้งเป็นคติความเชื่อของคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทางการศึกษาอีกด้วยเช่นเดียวกัน

อารยธรรมโบราณของโลก มีคติความเชื่อของมนุษย์ยุคหินว่า วิญญาณมีจริง วิญญาณอาศัยอยู่ในร่างกาย เมื่อตายแล้วร่างกายเท่านั้นที่แตกสลายเน่าเปื่อย แต่วิญญาณไม่ตายไม่เน่าไม่เปื่อยเป็นอมตะนิรันดร์ ความเชื่อในวิญญาณจึงกำหนดว่าผีมีอยู่จริงและเป็นการแสดงออกของวิญญาณนั่นเอง (ธนู แก้วโอภาส, 2542) จึงทำให้อนุমানได้ว่า วิญญาณของมนุษย์มีอยู่จริง เพราะมีวิญญาณมาติดต่อสื่อสาร จึงวิวัฒนาการมาเป็นศาสนาธรรมชาติที่สร้างวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ระดับสูงให้เป็นเทพเจ้า ความเชื่อเหล่านี้ได้สร้างองค์ความรู้ไว้ในคัมภีร์ต่าง ๆ เพื่อส่งต่อกันมาตามเผ่าพันธุ์ เกิดการพัฒนาทางความเชื่อทำให้ผู้นำทางศาสนาได้สร้างกระบวนการสอนที่มีเหตุผลขึ้น เพื่อให้ประชาชนเชื่อถือเคารพบูชา ดังนั้น การเคารพวิญญาณ จึงเป็นความเชื่อที่มีอยู่ในทุกชนชาติในโลกนี้และมีอยู่ในทุก ๆ ศาสนา แบ่งการเคารพวิญญาณนิยมได้ 4 ระดับ (ทองหล่อ วงษ์ธรรมา, 2536) ดังนี้

1) ความเชื่อในวิญญาณแห่งสวรรค์ท้องฟ้าคือสุริยะเทพหรือสายฟ้า ที่นับถือเป็นเทพเจ้าสูงสุดของมนุษย์ที่ปกป้องคุ้มครองโลกนี้

2) ความเชื่อในวิญญาณแห่งภาคพื้นดิน ที่มีภูเขาลำน้ำ ทะเล มหาสมุทร ป่าดงพงพีต่าง ๆ ที่มีเทพเจ้าดูแลรักษาบรรดาให้เป็นไป

3) ความเชื่อในวิญญาณบรรพบุรุษ ที่เป็นบรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยาย ปู่สรวง ย่าสาว ที่ลูกหลานต้องทำความเคารพสักการะบูชา

4) ความเชื่อในวิญญาณสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์ให้ความเคารพนับถือ อาทิ พญานาค พญาครุฑ มังกร กิเลน หงส์ เต่า ความเชื่อดังกล่าวได้ถ่ายทอดรูปแบบเป็นพิธีกรรมในการฝังศพ เก็บศพในยุคอารยธรรมไอยคุปต์ ฝังศพในประเทศจีนเป็นการเคารพบรรพบุรุษเช่นกัน รวมทั้งการเผาศพทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษเป็นรูปแบบของชาวพุทธที่รับมาในภายหลังอีกด้วย การศึกษาในบทความวิจัยนี้ เพื่อทราบวิวัฒนาการของความเชื่อทางศาสนาธรรมชาติในการเคารพวิญญาณและบรรพบุรุษ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการก่อเกิดของศาสนาต่าง ๆ ในสังคมโลก เช่น ศาสนาธรรมชาติ (Nature Religion) คือ การวิวัฒนาการมาจากความเชื่อในวิญญาณนิยม ที่เป็นแนวคิดที่ทำให้ มนุษย์มีความเข้าใจในตัวธรรมชาติสูงขึ้น จึงทำให้เกิดพิธีกรรมต่าง ๆ ที่วิวัฒนาการคติความเชื่อมีอำนาจเหนือมนุษย์ จึงสร้างรูปเคารพเทพเจ้าขึ้น ต่อมาเมื่อมนุษย์นำมาผสมกับอาถรรพ์ เวทมนต์ ไสยศาสตร์ที่มีปาฏิหาริย์เป็น ศาสนาพหุวิญญาณเวทมนต์อาถรรพ์ (Polydaemonistic Magical Religion) ที่เป็นพัฒนาการแรกสุดของมนุษย์ กาลเวลาเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการขึ้นในสังคมโลกทำให้มีศาสนาจริยศาสตร์ ที่มีคำสั่งสอนที่มีเหตุมีผลนำคุณค่าแนวคิดมาสร้างเป็นปรัชญารูปแบบการปกครอง นำนิติวิธีแนวคิดมาใช้ในการตรากฎหมายขึ้นบังคับใช้ในการปกครอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของศาสนาธรรมชาติก่อนเกิดอารยธรรมอินเดียของอารยัน ตะวันออก
2. เพื่อศึกษาคุณค่าคติความเชื่อทางศาสนาธรรมชาติในการเคารพวิญญาณและบรรพบุรุษ
3. เพื่อศึกษานิติวิธีในหลักธรรมมาพัฒนาเป็นกฎหมายทางพระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

มีวิธีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการรวบรวมตำราทางวิชาการ พระไตรปิฎก บทความงานค้นคว้าทางประวัติศาสตร์และงานวิจัยต่าง ๆ หนังสือต่าง ๆ รวมถึงจารึกธรรมโองการของพระเจ้าอโศกมหาราช จากข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์
2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้มีการรวบรวมข้อมูลในเชิงประวัติศาสตร์ที่เป็นตำนาน เรื่องราว นิยายพื้นบ้านสอดคล้องกับหลักฐานทางโบราณคดีและทางนิรุกติศาสตร์ เรื่องราวปรัมปราตามคติความเชื่อทางศาสนา ตลอดจนความเชื่อคัมภีร์ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีอยู่เป็นจำนวนมาก
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการรวบรวมทั้งข้อมูลปฐมภูมิเชิงคุณภาพจากหนังสือตำราวิชาการและพระไตรปิฎก และข้อมูลทุติยภูมิเชิงปริมาณจากหนังสือที่เป็นตำนาน เรื่องราว

ปรัมปรา ความเชื่อศักดิ์สิทธิ์ทั้งไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ที่นำมาประกอบจากกรรมศิลปากร และงานค้นคว้าอิสระต่าง ๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่อาศัยการเปรียบเทียบที่ สอดคล้องกันในระหว่างตำราทางวิชาการและหนังสือมาผสมผสานกับหลักฐานของพุทธศาสนา จากพระไตรปิฎก กับตำนาน เรื่องเล่าและหลักฐานทางโบราณคดีในไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ ความเชื่อ หรือศาสนาผีของชาวไทนานาเผ่าพันธุ์ดั้งเดิมในดินแดนแหลมทอง

5. ชื่นนำเสนอของโครงการวิจัย การแสดงวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยกระบวนการวิจัย เชิงเอกสาร ให้เห็นวิวัฒนาการความเชื่อในศาสนาธรรมชาติก่อนพัฒนามาเป็นศาสนาจริยศาสตร์ และมีคุณค่าเปลี่ยนแปลงในชุมชนสังคมชาวไทนานาเผ่าพันธุ์ในดินแดนแหลมทองที่ยอมรับการ นำนิติวิธีหลักธรรมมาพัฒนาการเป็นระบบกฎหมาย ระบอบการปกครอง ที่มีความสัมพันธ์ ระหว่างหลักฐานทางโบราณคดี ในศิลาจารึกของพระเจ้าอโศกมหาราชและพระยาสิทธิไทย

ผลการวิจัย

1. พบว่าวิวัฒนาการคติความเชื่อทางศาสนาธรรมชาติในการเคารพวิญญาณและบรรพบุรุษในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในเรื่องคติความเชื่อของศาสนาธรรมชาติในมนุษย์ยุคหินที่มีมาก่อนอารยธรรมต่าง ๆ นั้น ในมนุษย์ขว มนุษย์ปักกิ่ง มนุษย์นีแอนเดอร์ธัล และมนุษย์โครมันยอน (दनัย ไชโยธา, 2536) จากการขุดพบในหลุมฝังศพมนุษย์ดังกล่าวนี้ เอ็ดเวิร์ด เบอร์เนตต์ ไทเลอร์ ชาวอังกฤษ พบว่าในหลุมศพของมนุษย์เหล่านี้มีความเชื่อว่าวิญญาณมีจริง เป็นวิวัฒนาการของวิญญาณนิยม (Animism) ที่มีการนำอาหาร ดอกไม้ สมุนไพร และเครื่องมือทำด้วยหิน เป็นพิธีกรรมทางศาสนาในการฝังศพผู้ตาย (ธนู แก้วโอภาส, 2542) และเฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ กล่าวว่า ลัทธิเคารพบรรพบุรุษ (Ancestor Worship) คือ รูปแบบเก่าแก่ที่สุดในความคิดทางศาสนาของมนุษย์ ในส่วนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการค้นคว้าตำนานจีนของศาสตราจารย์ลาคูเปอรี ได้พบในจดหมายเหตุจีนที่กล่าวถึงชนชาติไทยเป็นครั้งแรกในรัชกาลพระเจ้าฮู่ของจีน เมื่อ 2,208 ปี ก่อนคริสตกาล ที่เรียกว่า “มุง” หรือ “ด้ามุง” และต่อมาเกิดอาณาจักรน่านเจ้า หรือ “เจ้าทางใต้” ที่ถูกกดดันจากมณฑลเสฉวนถอยลงมาทางใต้ราว 40 ปี ก่อนพุทธกาล ใน พ.ศ.474 ปรากฏเรื่องชนชาติไทยอพยพลงมาสู่แหลมอินโดจีน และอพยพอีกครั้งใน พ.ศ. 888 (พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ, 2549) กระจายลงไปสู่ดินแดนแหลมทองโดยชาวไตนำพิธีกรรมไหว้ ผีแถน หรือ ผีฟ้าเข้ามาและสร้างวัดถ้ำต่าง ๆ ที่เป็นการเชื่อคือหินดาว และห้องบังดาวที่หล่อด้วยโลหะสำริดหรือกลองกบมาใช้ในพิธีกรรม (มหาบุญมี เทบสีเมือง, 2554) อนุมานได้ว่าชาวไตเหล่านี้มีวิวัฒนาการคติความเชื่อทางศาสนาธรรมชาติ (Natural Religion) ในการเคารพวิญญาณและบรรพบุรุษ (Animism) หรือการนับถือผีมาด้วยเช่นกัน เหตุที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่เพราะถือวัฒนธรรมการเพาะปลูกเป็นวัฒนธรรมหลักที่กระจายกันเป็นกลุ่มที่มีมาก่อนเกิดอารยธรรมอินเดียของอารยันตะวันออก ปรากฏหลักฐานการค้นคว้าของด็อกเตอร์วิ

ลเลียม คลิฟตันด็อดด์ (William Clifton Dodd D.D) ที่เป็นมิชชันนารีชาวอเมริกัน (วิลเลียม คลิฟตัน ด็อดด์, 2520) ที่เข้ามาเผยแพร่คริสต์ศาสนาแก่คนไทยในประเทศไทย พม่า จีนในไทย โดยประจำอยู่ที่จังหวัดเชียงรายในช่วงปี พ.ศ. 2429 - 2461 รวมเวลา 32 ปี อยู่ในช่วงรัชสมัย รัชกาลที่ 5 และที่ 6 ท่านได้เดินทางเข้าไปในประเทศจีนตามมณฑลต่าง ๆ ได้พบและศึกษากลุ่ม คนไตที่มีมากมายหลายเผ่าอีกทั้งมีภาษาพูดเป็นภาษาประจำชนเผ่า สามารถสื่อสารด้วย ภาษาไทยเหนือ (คำเมือง) ทำให้ทราบว่า คนชาติไทย เป็นชาติที่เก่าแก่กว่าชนชาติฮิบรู และชน ชาติจีน มีความเป็นมาก่อนพระพุทธศาสนา 307 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในตอนกลางของแม่น้ำ เหลือง (Yellow River) ปัจจุบันคือมณฑลฮูเป่ย์ และฮูหนาน ปัจจุบันต่อแดนกับกบฏโจว และ ยูนนาน การที่คนไทยถูกรุกรานร่นลงมาตามแม่น้ำแยงซีเกียงมาตั้งหลักแหล่งในอาณาจักรน่าน เจ้ามณฑลยูนนาน คนไทยมีจำนวนมากแต่อยู่กระจัดกระจายตามพื้นที่หลายเผ่าต่างเป็นอิสระ ไม่ได้รวมเป็นชาติใหญ่ชาติเดียวกัน จึงมีกำลังอ่อนแอเวลาถูกรุกราน ด็อกเตอร์วิลเลียม ด็อดด์ ได้รวบรวมคนไทยในช่วงเวลานั้นจัดเป็นประเภทหนังสือใช้ และคนไทยที่ไม่มีหนังสือใช้เป็น ภาษาของตนที่จำแนกตามภูมิลำเนาแล้วรวมได้ประมาณ 20,000,000 คน ในงานวิจัยของท่าน ศาสตราจารย์ดร.บรรจบ พันธุเมธา (กัญญา ลิลลีย์, 2550) ที่ปรากฏในหนังสือ “ประวัติศาสตร์ ชนชาติไท” กล่าวว่า “คนไทมีลักษณะอ่อนไหวปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ง่ายจนรับวัฒนธรรมชาติ อื่นง่ายดาย” ทำให้ทราบอีกว่าเมืองแกน คือ อาณาจักรเทียนกว่อ และชาวไป๋เยว หรือเยว่ร้อยละ ๖ เป็นกลุ่มชนนานาเผ่าพันธุ์มากมายที่อยู่ในตอนใต้ของจีนนั่นเอง และทราบว่าบรรพชนไท คือโอรสองค์ที่ 2 ของพระเจ้าหวางตี้หรือหวงตี้ ปฐมกษัตริย์จีน ในช่วงเวลา 2,154 – 2,055 ปี ก่อนพุทธศักราชที่ชื่อว่า พระเจ้าเสียวเหา หรือพระเจ้าเหาหวงตี้ ท่านอยู่ในช่วงเวลา 2,054 – 1,971 ปีก่อนพุทธศักราช ที่เป็นต้นตระกูลคนไทยนั่นเอง ได้พบอีกว่าคติความเชื่อลัทธิบูชาผี มา จากตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ในมณฑลยูนนาน มณฑลกว่างสี ซึ่งอยู่ตอนเหนือของ ประเทศเวียดนามในปัจจุบันใกล้ที่ราบลุ่มแม่น้ำแดง ที่เรียกกันว่า “วัฒนธรรมดงเซิน หรือดอง ชอง” (กรมศิลปากร, 2548) ที่มีอายุประมาณ 3,000 ปี ก่อนคริสตกาลที่มีกลองมโหระทึกสำริด หรือกลองกบเป็นอุปกรณ์ใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ พบในแหล่งโบราณคดีในภาคใต้จังหวัดชุมพร 3 ใบ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 5 ใบ จังหวัดสงขลา 1 ใบ (กรมศิลปากร, 2559) ดังนั้นการเช่นไหว้ สักการบูชาผีบรรพชน การฝังศพ การเก็บศพ ก็คือ วัฒนธรรมบูชาผีบรรพบุรุษนั่นเอง

สรุป ความเชื่อในศาสนาธรรมชาติในการเคารพนับถือวิญญาณในการเคารพบรรพบุรุษ เป็นศาสนาดั้งเดิมของมนุษย์ทุกชนชาติและวิวัฒนาการมาในสังคมไทยในพิธีกรรม จารีต ประเพณีในงานศพและสร้างคุณค่าให้สังคมไทยมีความกตัญญูต่อบรรพบุรุษสืบทอดมาถึง ปัจจุบัน

2. พบว่าการนำคุณค่าหลักปฏิบัติทางจิตชั้นสูงมาพัฒนาเป็นศาสนาจริยศาสตร์ ประกอบด้วยคำสอนที่มีเหตุผลตามธรรมชาติในการปฏิบัติทางจิตนั่งสมาธิ เป็นวิวัฒนาการมา จากการทำสมาธิ 112 วิธีของชาวครเวิเดียน สร้างคุณค่าความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในจิตใจ

และซึมซับลงไปในวันวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชุมชนชาวไทในการยอมรับพระพุทธศาสนา จนนำมาเป็นนิติวิธีทางกฎหมายในสังคมพุทธ ไม่มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน เพราะนำความสงบสุขมาให้ การได้ฟังคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนามีเหตุผลทำให้มหาราชาท้าวภูษัตริย์โบราณผู้นำของชาวไตสละราชสมบัติออกบวชในพระพุทธศาสนาที่เป็นกษัตริย์องค์แรกของอาณาจักรสุวณณภูมิและองค์สุดท้าย มีหลักฐานศิลาจารึกธรรมโองการหลักที่ 8 ของพระเจ้าอโศกมหาราชกล่าวถึงการเสด็จธรรมยาตราเข้ามาในดินแดนสุวณณภูมิ และทำให้มหาจักรพรรดิท้าวภูษัตริย์ พระโอรสของมหาราชาท้าวภูษัตริย์ออกบวชในปี พ.ศ. 337 เมื่อพระชนมายุ 80 พรรษา ที่วัดถ้ำคูหาภิมุข จังหวัดยะลาในปัจจุบันได้บรรลุพระอรหันต์ในระยะเวลา 9 ปี ต่อมา เป็นกษัตริย์เชื้อสายราชวงศ์อ้ายไต องค์แรกที่บรรลุธรรม ได้มีการสร้างพระเครื่องดินดิบ 84,000 องค์ มีจารึกด้านหลังพระเครื่องว่า “เยฮัมมา” เฉลิมฉลองแยกจ่ายไปทั่ว สหราชอาณาจักรเทียน หรือแถบกก (เรื่องยศ จันทรศิริ, 2552) สะท้อนให้เห็นว่าผู้ปฏิบัติทางจิตทำให้มีความรู้ความเข้าใจในสรรพสิ่งเป็นทุกขัง อนิจจัง อนัตตา ยกจิตข้ามสภาวะยึดมั่นได้ จึงเป็นคุณค่าสูงสุดที่เกิดขึ้นในสังคมชาวไทยในการปฏิบัติธรรมตามพระมหากษัตริย์และสืบทอดต่อ ๆ กันมาอย่างเคร่งครัด

สรุป หลักปฏิบัติทางจิตขั้นสูงเป็น การวิวัฒนาการมาจากคัมภีร์ วิชญาณไกรวตันตระของชาวตราวิเดียนที่ทำให้พระศาสดาสมณโคตมเจริญสมาธิทำให้จิตใจบริสุทธิ์ผ่องใสจนเกิดสภาวะรูปฌานสี่มีเอกัคคตารมณ์ทางจิต จนบรรลุธรรมด้วยพระองค์เองเป็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศพระพุทธศาสนาด้วย โอวาทปาฏิโมกข์ ในวันมาฆะปุนณมี สืบทอดมาถึงปัจจุบันนี้

3. พบว่าการนำนิติวิธีหลักธรรมมาพัฒนาเป็นกฎหมายทางพระพุทธศาสนา ศาสนาในโลกมีเพียงสองศาสนาคือ ศาสนาธรรมชาติและศาสนาจริยศาสตร์ (Ethical Religion) (ธนู แก้วโอภาส, 2542) มโนทัศน์ประกอบของความเชื่อเป็นหลักการแนวคิด (concept) อยู่แทบทั้งสิ้นเป็นศาสนาที่ประกอบด้วยคำสั่งสอนที่อธิบายเหตุผลต่าง ๆ ให้ผู้ปฏิบัติเกิดความเข้าใจและนำไปฝึกได้ด้วยตนเอง หลักเกณฑ์การปฏิบัติ (Doctrine) คือ หลักธรรมคำสอนในศาสนานั้น ๆ การปฏิบัติขั้นของพระพุทธศาสนาในสังคมอินเดีย วิวัฒนาการมาจากปรัชญาการปฏิบัติทางจิตขั้นสูงใน “คัมภีร์วิชญาณไกรวตันตระ” ว่าด้วยการทำสมาธิ 112 วิธี (ภควัน ศรีรัชนี, 2544) ในคัมภีร์แห่งความเร้นลับที่มีอายุประมาณ 5,000 ปีของชาวตราวิเดียน ก่อนอารยันตะวันออกจะเข้ามายึดครองอินเดีย พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นในภายหลังเพราะองค์ความรู้ในการปฏิบัติทางจิตทำให้พระตถาคตเจ้าได้เห็นความแตกต่างของมนุษย์ที่ทำให้เกิดความทุกข์ การค้นคว้าทางจิตด้วยการเจริญสมาธิพระกัมมัญฐานทำให้เกิดมานสมาบัติจากการฝึกฝนจนเข้าสู่รูปฌาน จนทำให้พระตถาคตเจ้าได้บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ในวันเพ็ญเดือน 6 วิสาขปุณณมีขึ้น 15 ค่ำ (เดือน ค่ำดี, 2534) พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาที่สร้างคุณค่าให้มวลมนุษย์ในการปฏิบัติขั้นปฏิบัติรูปตั้งคำสั่งสอนขึ้นใหม่เกิดกระแสอารยธรรม ทางสายกลาง ปฏิจจสมุปบาท การเกิดของพระพุทธศาสนาทำให้ความเหลื่อมล้ำทางวรรณะลดลงเท่าเทียมกัน โดยการปฏิบัติธรรมที่มี

กฎเกณฑ์การปฏิบัติ (Rule) พระเจ้าอโศกมหาราชแห่งราชวงศ์โมริยะ กรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ ครองราชย์ พ.ศ.270 - 311 พระองค์ท่านหันมานับถือพระพุทธศาสนาได้ศึกษาพุทธธรรมแล้ว เห็นว่า แนวคิด จักรวรรดิธรรมราชาสูตร ที่เป็นหลักพุทธคติปฏิบัติ “ทิฏฐธัมมิกัตถะ” ของ พระราชาสอนธรรมนำมาสร้างบัพญญัตินิติวิธีทางกฎหมายเพื่อพัฒนาพลเมืองชาวพุทธหรือ ประชาชนทั่วไปใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ธรรมโองการที่เป็นศิลาจารึกจำนวน 31 หลัก (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตโต, 2554) ที่ค้นพบทั่วทั้งดินแดนภารตวรรษ ที่สร้าง หลักการสากลและเผยแพร่ไปทั่วดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในพุทธศตวรรษที่ 3 จารึกอโศก สืบประวัติขานรับกับคัมภีร์พระพุทธศาสนา และยืนยันประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจนทุกครั้งด้วย ประโยคว่า “สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปิยทัสสีผู้เป็นที่รักแห่งทวยเทพ” จากศิลาจารึกที่นำพุทธธรรม มาบัญญัติเป็นนิติวิธีทางกฎหมาย ในศิลาจารึกพิเศษแห่งกลิงคะแห่งที่ 1 การลงโทษให้เกิดความ เทียงธรรม เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตุลาการได้พยายามสม่ำเสมอทุกเวลามีให้เกิดมีการบีบบังคับ ในศิลา จารึกหลักที่ 4 ในกฎพันตสูตร การเลิกบูชายัญไม่ฆ่าสัตว์การไม่เบียดเบียนสัตว์ทั้งหลาย ในศิลา จารึกหลักที่ 7 หลักธรรมทานคือการให้ธรรม การแจกจ่ายธรรมการเผื่อแผ่แบ่งปันแก่มิตรเป็น อามิสทาน และหลักความเมตตากรุณา (หยา) ในศิลาจารึกฉบับที่ 3 เพื่อให้เจ้าหน้าที่ยุคตะ เจ้าหน้าทีรัชชุกะและเจ้าหน้าที่ปราเทศิกะนำไปช่วยอบรมสั่งสอนประชาชน คติแนวคิดนิติวิธี ดังกล่าววิวัฒนาการ ให้รัฐไทยนำมาใช้ในการตรากฎหมายขึ้นบังคับใช้กับประชาชนอย่างเที่ยง ธรรม สร้างคุณค่าให้รัฐไทยในการปกครองประชาชนพลเมืองอย่างสงบสุขที่เรียกว่า รมโพธิ สมภาร สร้างรัฐทางพระพุทธศาสนาในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ มีกษัตริย์เป็นพุทธมามกะ อุปถัมภ์พระพุทธศาสนาปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา มาถึงปัจจุบัน

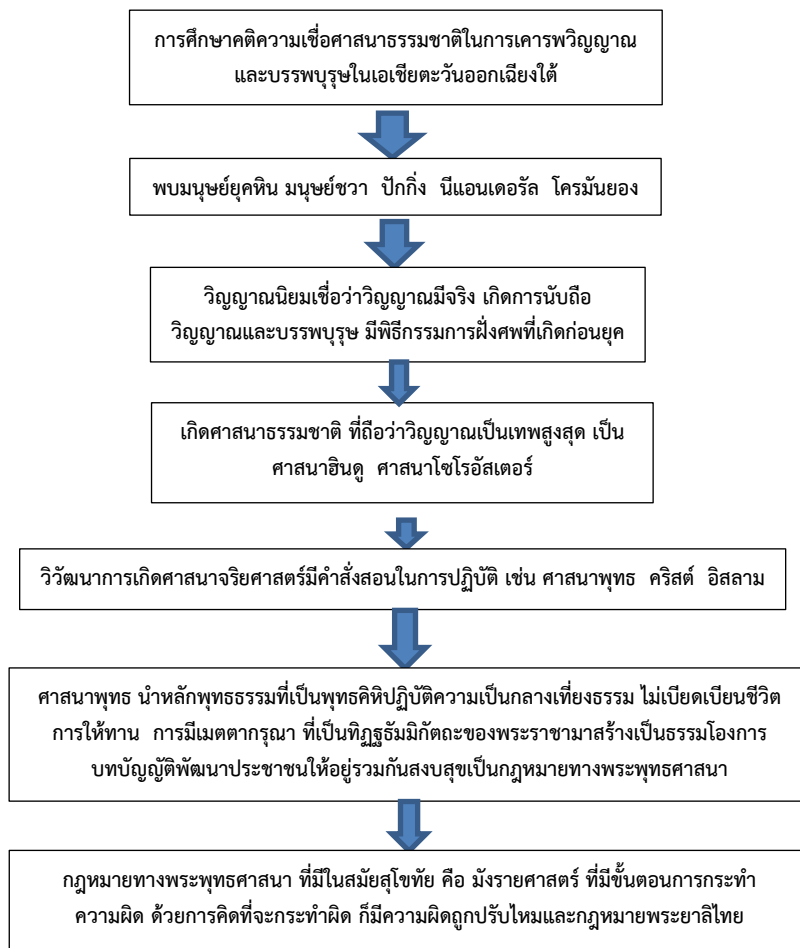
สรุป การนำหลักพุทธคติปฏิบัติ ทั้งหลายในพระพุทธศาสนาสร้างนิติวิธีบัญญัติเป็น กฎหมายเพื่อพัฒนาพลเมืองให้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขตามแนวคิดของพระเจ้าอโศก มหาราช เกิดการวิวัฒนาการทางกฎหมายในอาณาจักรโบราณของรัฐไทยในการตราบทบัญญัติที่ ใช้แนวคิดพุทธธรรมเป็นกฎหมายบังคับใช้ในการปกครองเช่นกฎหมายมังรายศาสตร์ เถภูมิกถา ของพระยาสิทธิไทยและศิลาจารึกทั้ง 8 หลัก ก่อให้เกิดคุณค่าทางจาริตประเพณีกลายมาเป็น กฎหมายชาวบ้านในสังคมไทยปัจจุบัน ให้ความเที่ยงธรรม การไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเบียดเบียนผู้อื่น การเผื่อแผ่แบ่งปัน มีเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์

4. พบว่าคุณค่าการนำคติความเชื่อทางศาสนาธรรมชาตินในการเคารพวิญญานและ บรรพบุรุษ ในการศึกษาของงานวิจัยนี้ได้พบว่าชุมชนชาวชัยเยียนส์ที่ผสมเชื้อชาติกับชาวสีกกะ เป็นชาว สกกะ – ปาร์เรียนส์ (Richard N.Frye, 1993) ที่แผ่อำนาจครอบงำแบ็คเทรียของกรีกได้ ประมาณสองชั่วคนเศษก็ต้องอพยพลงมาสู่ทะเลอาหรับ ถูกชัยเยียนส์เผ่าอู้อี้ (Yueh Chih) โดยราชวงศ์กุษาณะ (Kushana) เข้ามาเรืองอำนาจแทนที่ตลอดเอเชียกลาง โดยใช้หลักการทาง พระพุทธศาสนาในคติการสร้างนครรัฐ (พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ, 2550) ตั้งแต่ราชวงศ์ศ กะ - ปาร์เรียนส์เรืองอำนาจและยังได้นำคติความเชื่อไสยศาสตร์ของอาณาจักรบาบิโลน และ

ศาสนาพุทธเข้ามาในระหว่างช่วงพุทธศตวรรษที่ 6 และ 7 และได้อพยพเข้ามาในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในดินแดนแหลมทองไม่ว่าจะเป็นการเข้ามาค้าขายหรืออพยพเข้ามาแสวงโชคอยู่อาศัยก็ตาม ชาวชัยเถียนส์สักกะดังกล่าวนี้ได้นำศาสนาพุทธสากลที่เรียกว่า “พุทธตันตระ” บนเส้นทางสายไหมบนแคว้นพามิยาน (Bamiyan) เนินเขาด้านตะวันออกเฉียงเหนือของเมืองหลวงมีพระพุทธรูปจำหลักด้วยศิลาสูง 140 – 150 นิ้ว สีทองอร่าม ที่เป็นคำบรรยายของพระถังซำจั๋ง ในจดหมายเหตุการเดินทางสู่ดินแดนตะวันตกของมหาาราชวงศ์ถัง (ชีว ชู หลุน , 2549) การเข้ามาของชาวชัยเถียนส์ สักกะ ได้เผยแพร่ให้ชาวไตนานาเผ่าพันธุ์ในดินแดนสุวรรณภูมิได้เกิดคุณค่าศรัทธาความเชื่อที่ผสมผสานหลักการทางพระพุทธศาสนาที่ผสมกับไสยศาสตร์ที่เอาไว้มือช่วยเหลือชาวไทและโหราศาสตร์ที่ไว้ใช้พยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตที่จะเกิดขึ้นในการป้องกันดินแดนมาได้ถึงทุกวันนี้ พุทธตันตระ (Buddhatantra) ถือการท่องเวทมนต์ ลงเลขยันต์ นับถือพระโพธิสัตว์ (พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ, 2550) ดังกล่าวนี เป็นคุณค่าที่ยอมรับถูกจารึกกับอุปนิสัยของชาวไตนานาเผ่าพันธุ์ เพราะพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ขัดกับความเชื่อดั้งเดิมที่มีมาก่อนคือ ศาสนาผีที่มีการเคารพวิญญาณและนับถือบรรพบุรุษ คุณค่าที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบันทุกครั้งที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ สิ่งที่ไม่เคยขาดหายไปจากจารีตประเพณีของสังคม คือ การเคารพนับถือ ผีหรือวิญญาณนิยมทั้ง 4 ประเภทด้วยการบวงสรวงสักการบูชาเทพเจ้าชั้นสูง เจ้าป่าเจ้าเขาเจ้าที่เจ้าทาง ปูย่าตายายบรรพบุรุษตลอดทั้งสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ ใน้องการบวงสรวงที่สืบต่อ ๆ กันมาถึงปัจจุบันสะท้อนสร้างคุณค่าแห่งความกตัญญูที่มีต่อบรรพบุรุษและธรรมชาติ

สรุป คติความเชื่อในศาสนาธรรมชาติต่าง ๆ ในการวิวัฒนาการของสังคมโลกจะเจริญเติบโตเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม แต่คุณค่าในคติความเชื่อคงผูกพันและสร้างการยึดถือปฏิบัติยังคงมีอยู่ในทุกชนชาติของสังคมโลกคือ การเคารพนับถือวิญญาณ บรรพบุรุษ มาจนถึงปัจจุบันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

ปรากฏตามรูปแบบงานวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 วิวัฒนาการเกิดศาสนา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ค้นพบความเป็นมาของศาสนาธรรมชาติที่วิวัฒนาการมาก่อนเกิดอารยธรรมอินเดียของอารยันตะวันออก ที่สะท้อนให้เห็นได้ว่าในอารยธรรมโบราณมนุษย์ยุคหินนั้นได้เกิดความเชื่อของมนุษย์ในความมีอยู่จริงของวิญญาณที่เรียกว่า วิญญาณนิยม (Animism) ที่เป็นการเชื่อที่พัฒนาการและวิวัฒนาการมาเป็นศาสนาธรรมชาติในเวลาต่อมานั้นเอง

จากศาสนาธรรมชาติ ทำให้เกิดศาสนาจริยศาสตร์ที่เป็นคำสอนที่แสดงเหตุผลให้มนุษย์นำไปปฏิบัติ ศาสนาพุทธ เป็นศาสนาจริยศาสตร์ที่วิวัฒนาการมาจากแนวคิดศาสนาธรรมชาติในการศรัทธาในการเจริญจิตภาวนาของมนุษย์ยุคโบราณก่อนศาสนาพราหมณ์ ก่อนพุทธกาล ศาสนาพุทธทำให้เกิดการปฏิวัติขั้นขั้นที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของมนุษย์ที่เชื่อถือมาโดยปราศจากเหตุผล จึงทำให้ศาสนาจริยศาสตร์พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองในดินแดนต่างๆ ทั้งเอเชียกลาง

เปอร์เซีย กรีก - โรมัน และเผ่าชายเข้ามาในเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งดินแดนแหลมทอง

กฎหมายทางพระพุทธศาสนา (A Buddhist Law) คือ วิวัฒนาการในความคิดดั้งเดิมของมนุษยชาติกับศีลธรรม การนำหลักพุทธธรรม มาสร้างเป็นนิติวิธีแนวคิดในการตรากฎหมายหรือบัญญัติกฎหมายขึ้นบังคับใช้กับประชาชนในปกครอง เพราะกฎหมายที่บัญญัติขึ้นนั้นสอดคล้องกับความจริงแท้ที่มีอยู่ในธรรมชาติตามธรรมชาติที่เป็นเรื่องเดียวกัน (สมยศ เชื้อไทย, 2543) หลักฐานที่เป็นหลักศิลาจารึกของพระเจ้าอโศกมหาราช (เรื่องยศ จันทรศิริ, 2552) ในการเสด็จธรรมยาตราเข้ามาในดินแดนสุวรรณภูมิ ในปี พ.ศ. 297 เกิดการพัฒนาดินแดนและนครรัฐต่าง ๆ ทั้งการปกครอง การศึกษา ระบบกฎหมาย และวิวัฒนาการนำคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเป็นคติการสร้างรัฐทางพระพุทธศาสนาปรากฏตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประการหนึ่ง วิวัฒนาการนำไปสู่การพัฒนาทางการศึกษา พัฒนาพลเมืองให้มีความรู้ในกฎข้อบังคับที่เป็นกฎเกณฑ์ของประชาชนในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบร่มเย็น สร้างคุณค่าให้ประชาชนมีความเคารพในธรรม มีการสักการะธรรม มีความเกรงกลัวต่อธรรม ปรากฏในกฎหมายมังรายศาสตร์ในความคิดจะกระทำความผิดก็เป็นความผิดทางจิตใจแล้ว กฎหมายสมัยสุโขทัยของพระยาสิทธิไทยที่เป็นกฎหมายจารีตในการเป็น ธรรมราชารักษาคุณธรรมบถ 10 เรงทำบุญดทำบาป ที่ปรากฏในจารึกนครชุม (ตรึงใจ หุตางกูร, 2558) และปรากฏใน เถมูมิกาที่เป็นเสมือนกฎหมายทางพระพุทธศาสนาอีกด้วย

การวิวัฒนาการ (Evolution) คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงสู่สถานะที่ดีขึ้นหรือเจริญยิ่งๆ ขึ้นไป เป็นการพัฒนาย่างมีระบบ ซึ่งมีขึ้นตามผลทางธรรมชาติ หรือตามผลของการกระทบของสิ่งแวดล้อมในสภาวะต่าง ๆ หรือเกิดขึ้นเมื่อมีสภาวะวิกฤตที่ทำให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปให้ดีขึ้น ดังนั้น การวิวัฒนาการความเชื่อต่าง ๆ ในสังคมโลก ส่งผลให้เกิดการวิวัฒนาการของสังคมไทยในการรับพระพุทธศาสนาในสหราชอาณาจักรเทียน (แฉก๊ก) สหราชอาณาจักรศรีรัฐสหราชอาณาจักรศรีโพธิ์ที่สร้างรัฐทางพระพุทธศาสนาและมหาเจดีย์บุโรพุทโธ และที่ชัดเจนที่สุดในสมัยสุโขทัยรัชสมัยพระยาสิทธิไทย ที่นำแนวคิดเจริญรอยตามพระเจ้าอโศกมหาราช มาใช้ในการปกครองแบบธรรมราชา การปกครองด้วยระบบวิญญูสงสาร การปกครองด้วยกฎหมายจารีตปรากฏหลักศิลาจารึกเป็น 8 หลัก (ตรึงใจ หุตางกูร, 2558)

คุณค่า (Value) หมายถึง สิ่งที่เป็นประโยชน์ หรือมีมูลค่าในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ในความหมายของภาษาไทยในทางวิชาการ หมายถึง หลักการต่าง ๆ ที่มีพฤติกรรมที่ทำให้องค์กรประชาชน บุคคล ต่าง ๆ นำมาปฏิบัติและเกิดผลขึ้นในสังคมผู้ปฏิบัติ การนำพุทธธรรม มาเป็นสร้างนิติวิธีแนวคิดในการตรากฎหมาย ให้ผลคุณค่าเกิดขึ้นในสังคมไทยและทำให้เกิดผลคือความสงบสุขร่มเย็นในสังคมประชาชนไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน สะท้อนให้เห็นศิลปะในสมัยสุโขทัยมีความอ่อนช้อยสวยงาม พระยาสิทธิไทยได้สั่งสอนคุณธรรมแก่คนในสังคม ใช้หลัก

มนุษยธรรมในการใช้แรงงานราษฎร คุณค่าของศิลาจารึกสมัยพระยาสิทธิไทย 8 หลักทำให้ประชาชนได้ศึกษาเรียนรู้คุณค่าในการพัฒนาพลเมือง

นิติวิธี (Juristic Method) การบังคับใช้กฎหมายในสังคม นิติวิธี หมายถึง วิธีคิดที่ใช้ในการบัญญัติกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับสังคมนั้น ๆ วิธีคิดในการนำหลักพุทธธรรมในกฎทันทสูตร เป็นไปเพื่อความสงบเรียบร้อยไม่เบียดเบียนทำร้ายต่อกัน ธรรมทานให้มนุษย์มีเมตตากรุณาต่อกันในการลงโทษให้อภัยโอสถกรรมเมื่อแผ่ต่อกัน การสามัคคีปรองดอง พุดคุยไกล่เกลี่ยกัน แก้ไขความผิดพลาด การบังคับใช้กฎหมายด้วยการให้ออกาสชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย มากกว่าลงโทษด้วยการแก้แค้น การคิดที่จะกระทำความผิดก็เป็นความผิดในสมัยสุโขทัย นิติวิธีดังกล่าวนี้ได้ฝังในสามัญสำนึกของชาวไทยมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการนำนิติวิธีคิดทางพระพุทธศาสนามาใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน การออกกฎหมายต้องเป็นไปโดยธรรม เช่นรัฐธรรมนูญ ในการปกครองแบบประชาธิปไตย การปกครองต้องเป็นไปโดยธรรม โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นใหญ่ไม่ใช่ถือคะแนนเสียงข้างมากเป็นใหญ่ การตัดสินคดีความต้องเป็นไปโดยธรรมไม่เลือกปฏิบัติ ต้องมีความเที่ยงธรรมเป็นกลางเท่าเทียมกันด้วยมรรคมืองค์แปด และหลักเมตตาธรรม ในพรหมวิหารสี่ การต่างประเทศ ต้องมีอุเบกขาและวางตัวเป็นกลางและยกเลิกระบบอำนาจนิยมให้อำนาจอธิปไตยในการตรากฎหมายที่ขัดแย้งธรรมาธิปไตย

สรุปกฎหมายทางพระพุทธศาสนา กฎหมายต้องมาจากธรรม ไม่ย้อนแย้งกับคุณธรรมจริยธรรมในสังคม ความจริงแท้เป็นวัตรธรรมชาติที่เป็นแนวคิด (Concept) ได้นำมาพัฒนาสร้างเป็นบทบัญญัติทางกฎหมายที่เป็นหลักเกณฑ์ความประพฤติ (Doctrine) ที่ประกอบด้วยนิติวิธีวิธีคิดทางกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย (Enforcement) ที่เป็นกฎเกณฑ์ (Rule) นำมาบังคับใช้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในดินแดนแหลมทองและนครรัฐไทยในอดีต และนำมาพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมในสังคมปัจจุบันได้ด้วย

องค์ความรู้จากการวิจัย

1. คติความเชื่อดั้งเดิมของมนุษย์ยุคหินเป็นวิวัฒนาการในอารยธรรมโบราณผิวยุณภูมิจริง ไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่มนุษย์สร้างใช้เชื่อถือในการให้เหตุผล
2. พัฒนาการเป็นศาสนาธรรมชาติ มีเทพเจ้า คือวิญญาณสูงสุด วิวัฒนาการเป็นศาสนาจริยศาสตร์ ที่มีคำสอนประกอบด้วยเหตุผลและหลักปฏิบัติ กฎเกณฑ์
3. สร้างอารยธรรมโดยกลุ่มอารยันตะวันออก และอารยันตะวันตกที่เป็นคุณค่าในระบอบการปกครอง นิติวิธีในระบบกฎหมายตามคติความเชื่อของมนุษย์
4. คติความเชื่อทางวิญญาณการเคารพบรรพบุรุษ เป็นคุณค่าความเชื่อพื้นฐานจากการบูชาผีมาเป็นการเคารพบรรพบุรุษ ที่ยังคงสืบทอดเคร่งครัดมาถึงปัจจุบัน

5. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมคนไทยในการนำระบบกฎหมายสมัยใหม่ของชาติตะวันตกที่ใช้สำนักกฎหมายบ้านเมือง (คมกริช วัฒนเสถียร, 2558) ที่เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่มีแนวคิดสมมติสัจจะ ทำให้ขัดแย้งคติเดิมของกฎหมายที่สอดคล้องกับธรรมและคุณธรรมจริยธรรมที่คนไทยเชื่อถือในความชอบธรรม เทียงธรรมและยุติธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ให้สถาบันอุดมศึกษาของไทยควรมีนโยบายเปิดสอนวิชานิติศาสตร์แนวพุทธ ส่งเสริมนักนิติศาสตร์ คณาจารย์พัฒนาแนวคิดในการตรากฎหมาย นิติวิธีทางพระพุทธศาสนา ให้สอดคล้องหลักพุทธธรรม

2. รัฐสภาไทยควรส่งเสริมนโยบายการศึกษาและพัฒนาการกฎหมายทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และสนับสนุนทุนการวิจัยกฎหมายทางพระพุทธศาสนาให้กว้างขวางขึ้นต่อไป

3. ส่งเสริมให้นักกฎหมาย นักนิติศาสตร์ในไทย รวมทั้งนักกฎหมายนักนิติศาสตร์พื้นถิ่นในอาเซียน ศึกษาค้นคว้าวิจัยอิสระถึงพัฒนาการดั้งเดิมของกฎหมายที่มีอยู่ในแต่ละประเทศของตน

4. จัดประชุมวิชาการนิติศาสตร์ เพื่อการนำเสนอผลงานทางวิชาการนิติศาสตร์ที่กล่าวในข้อ 3 ระดับอุดมศึกษาภายในประเทศไทยและนานาชาติในอาเซียน เพื่อพัฒนาตำรากฎหมายขึ้นแลกเปลี่ยน

5. ร้องขอให้ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Cultural Community: ASCC) เสนอทุนวิจัยเพื่อการศึกษาให้แต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน วิจัยศึกษาค้นคว้า ที่มาของกฎหมาย เพื่อนำไปสู่การบัญญัติกฎหมายขึ้นใช้ร่วมกันของประชาคมอาเซียน

6. จัดทำตำราทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์ กฎหมาย การเมือง การปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ต่อการลงทะเลียนเรียนด้วยระบบ ASEAN University Network (AUN) ที่เป็นเครือข่ายมหาวิทยาลัยในอาเซียนในการให้บัณฑิตศึกษาลงทะเลียนเรียนร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2548). *กำเนิดชนชาติไทย และหลักฐานการอยู่อาศัยของกลุ่มชนชาติในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: บจก.รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- กรมศิลปากร. (2559). *ประวัติศาสตร์ โบราณคดี นครศรีธรรมราช*. กรุงเทพฯ: บจก.เอ.พี.กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์.
- กัญญา ลีลาชัย. (2550). *ประวัติศาสตร์ชนชาติไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บจก.อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- คมกริช วัฒนเสถียร. (2558). นิติปรัชญา : ภาษาอังกฤษกฎหมาย = *Legal philosophy, philosophy of law : legal English, English for lawyers*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตไทย
- ชีว ชูหลุน. (2549). *อังกฤษจัดจดหมายเหตุการณ์เดินทางสู่ดินแดนตะวันตก* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- दनัย ไชยโยธา. (2536). *มนุษย์กับอารยธรรมในเอเชียใต้ เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- ตรงใจ หุตางกูร. (2558). *มรดกความทรงจำแห่งเมืองศรีสขนาลัย - สุโขทัย : ประมวลจารึกสมัยพระยาสิทธิไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. (2536). *ปรัชญาตะวันออก*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- ธนู แก้วโอภาส. (2542). *ศาสนาโลก* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: หจก.เอมเทรตติ้ง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2554). *จารึกอโคกธรรมจักรบนเศียรสิงห์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระพุทธรูปศาสนาของธรรมสภา.
- พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา. (2550). *ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในอินเดีย*. กรุงเทพฯ: หจก.เม็ดทรายพรีนติ้ง.
- พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ. (2549). *งานค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย*. กรุงเทพฯ: บจก.สร้างสรรค์บุ๊คส์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาบุญมี เทบสีเมือง. (2554). *หินดาว เล่านิทานพญาแสน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บจก.สถาตาพับลิเคชั่น.
- เรืองยศ จันทรศิริ. (2552). *ย้อนประวัติศาสตร์ 5,000 ปี นอกพงศาวดารไทย ก่อน พ.ศ. 1 - 594*. กรุงเทพฯ: หจก.เจริญวิทย์การพิมพ์.
- วิลเลียม คลิฟตัน ดีอดด์. (2520). *ชนชาติไทยแปลโดยหลวงนิเพทย์นิติสรณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- สมยศ เชื้อไทย. (2543). *คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป เล่ม 1 ความรู้กฎหมายทั่วไป*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- อัยยา โกมลกาญจน์. (2561). *อารยธรรมตะวันตก* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Aubrey de se'lincourt. (1959). *Herodotus The Histories*. London: Penguin Books.
- L. Carrington Goodrich. (1963). *A Short History of the Chinese People* (3rd ed.). New York: Harper Torchbooks.
- Richard N. Frye. (1993). *Heritage of Persia (Reprints 3)*. California: Mazda Publishers.

